

YSABEL

Guy Gavriel Kay

YSABEL

Vertaald door Renée Vink

Uitgeverij De Vliegende Hollander

Uitgeverij De Vliegende Hollander stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier met het FSC-kenmerk. Dit kenmerk garandeert dat het hout, of de houtvezel waarvan het product is gemaakt, afkomstig is van ecologisch en sociaal verantwoord bosbeheer.

Copyright © 2009 Guy Gavriel Kay
Copyright Nederlandse vertaling © 2009 Renée Vink en
Uitgeverij De Vliegende Hollander
Oorspronkelijke titel *Ysabel*
Oorspronkelijk uitgegeven door Viking Canada,
by arrangement with Westwood Creative Artist Ltd.
Omslagontwerp DPS
Omslagillustratie Larry Rostant/ Artist Partners
Vormgeving binnenwerk Perfect Service

ISBN 978 90 495 0042 9
NUR 332

Uitgeverij De Vliegende Hollander is een imprint van
Dutch Media Uitgevers bv

*Voor Linda McKnight
en
Anthea Morton-Saner*

Slechts één verhaal, niet meer dan één,
zal het waard blijken door jou verteld te worden,
of je nu een geleerde bard of een talentvol kind bent;
daarin horen alle regels of glitterdingen thuis
waarvan de fonkeling elk doodgewoon verhaal
waarin ze verzeild raken wakker schudt.

– Robert Graves

PROLOOG

Het bos liep tot de rand van het terrein: tot aan het grind van de oprijlaan, het elektronische toegangshek en de groene afrastering van gevlochten staaldraad die de everzwijnen buiten hield. Het donkere geboomte omhulde nog een ander huis dat op de helling verscholen lag en strekte zich van daaraf ten noorden van de villa over de steile helling uit als een woud dat die naam volledig waard was.

De wilde zwijnen – sangliers – waren alom op zoek naar voedsel, vooral in de winter. Zo nu en dan was het geluid van geweschoten te horen, al mocht er tussen de eikenbomen en op de open plekken om zulke dure behuizingen heen officieel niet worden gejaagd. De welgestelde eigenaars langs de Chemin de l'Olivette deden wat ze konden om de serene rust van hun dagen en avonden hier in de landelijke omgeving boven de stad te beschermen.

Vanwege die hoge bomen in het oosten diende de dageraad zich het hele jaar door aan door een traag, flauw oplichten, niet doordat de zonneschijf zelf boven de horizon uit dook. Iemand die toekeek door de ramen van de villa of vanaf het terras, zou de zwarte cipressen op het grasveld langzaam groen zien kleuren en van kruin tot voet vorm zien krijgen uit de roerloze silhouetten die ze 's nachts waren. 's Winters hing er soms mist, die dan als een droom door het licht werd weggeblazen.

Maar hoe het zich ook aankondigde, in de Provence was het begin van de dag een geschenk dat al meer dan tweeduizend jaar met woorden en kunstuitingen werd gevierd. De omslag vond ergens ten zuiden van Lyon en ten noorden van Avignon plaats, zei men: de lucht boven de grond waar mannen en vrouwen liepen en omhoogkeken, werd anders.

Geen andere lucht was precies zoals deze. Op elk moment van het jaar, in elk seizoen, of het nu op een koude ochtend in de late herfst of midden op de dag in een slaperige zomer tussen de krekels was. Of wanneer het mes van de wind – de mistral – zuidwaarts door de Rhône-vallei sneed (de route die zo vaak door soldaten genomen was), zodat alle olijven of cipressen, eksters, wijngaarden, lavendelstruiken en aquaducten in de verte tegen de door de wind schoongeveegde hemel afstaken alsof ze de eerste in hun soort waren, en volmaakt.

Aix-en-Provence, de stad, lag in een kom ten westen van de villa. Op deze hoogte werd het uitzicht naar die kant niet door bomen versperd. De stad, meer dan tweeduizend jaar oud, hier gesticht door Romeinse veroveraars – die het land had-

den verkend, in kaart gebracht, geëffend en afgewaterd en buizen naar warme bronnen, en kaarsrechte wegen hadden aangelegd – was op lentemorgens als deze scherp omljnd, bijna bovennatuurlijk helder. Middeleeuwse en moderne huizen. Een flatgebouw op een noordelijke helling, en – weggestopt in de oude binnenstad – de oprijzende klokkentoren van de kathedraal.

Daar zouden ze vanochtend allemaal naartoe gaan. Iets later dan nu, maar niet veel later (er waren in huis inmiddels twee wekkers afgegaan en de enige vrouw stond al onder de douche). Met het oog op wat ze hier kwamen doen, was er 's ochtends geen tijd voor getreuzel.

Fotografen kenden zulk licht.

Ze zouden proberen het te benutten, eruit te putten zoals iemand met dorst water uit een oude put haalt – en dan nog eens in de avondschemering, om te zien hoe anders deuren en ramen er dan uitzagen en andere schaduwen hadden wanneer het licht uit het westen kwam of de hemel bloedrood was doordat de zonsondergang de wolken van onderaf belichtte, een geschenk dat eerder een offergave leek.

Geschenken met verschillende nuances, de ochtend en de avond hier (het middaguur was te fel en schaduwloos voor het oog van de camera). Geschenken, niet altijd verdiend door degenen die woonden – of arriveerden – in dit al te mooie gedeelte van de wereld, waar door de gewelddadige eeuwen heen zoveel bloed had gevloeid en waar zoveel lichamen verbrand of begraven waren, of onbegraven waren blijven liggen.

Maar eerlijk was eerlijk: hoeveel streken bestonden er waarvan je kon zeggen dat de bewoners door de lange millennia heen de zegeningen van de dag altijd waardig waren geweest? Deze serene en ruige uithoek van Frankrijk verschilde niet van enige andere op aarde – in dat opzicht.

Maar toch waren hier dingen anders, de meeste allang vergeten tegen de tijd dat het eerste licht van deze ochtend boven het bos zichtbaar werd en de bloeiende judasbomen en anemonen vond, allebei purper van tint en allebei met een legende die verklaarde waarom.

Het geluid van de kathedraalklokken zweefde door het dal omhoog. De maan was er nog niet. Die zou later opgaan, in het felle daglicht: een wassende maan met één schijfje eraf.

De dageraad was prachtig, gedenkwaardig, je kon hem bijna proeven, op die dag dat een verhaal dat al langer speelde dan in enig document bekend was, een spanning begon op te bouwen als de kromming van een jachtboog of de stijgende en dalende vlucht van een pijl, naar wat een einde zou kunnen zijn.

Deel een

HOOFDSTUK I

Ned was niet onder de indruk. Voor zover hij kon beoordelen in het flauwe lichtschijnsel dat door de smalle, hoge vensters naar binnen viel, was de Saint Sauveur-kathedraal in Aix-en-Provence maar rommelig: buiten, waar zijn vaders ploeg de pre-shoot aan het voorbereiden was, en binnen, waar hij helemaal alleen in het schemerdonker stond.

Hij werd geacht het cool te vinden om in zijn eentje binnen te zijn. Melanie, zijn vaders ondermaatse assistente, die alles bijna belachelijk goed organiseerde, had hem een brochure over de kathedraal gegeven en hem met zo'n typerend knipoogje gezegd dat hij maar naar binnen moest gaan voor ze de testmetingen gingen doen die aan de echte opnamen voor het boek voorafgingen.

Dat deed ze om aardig voor hem te zijn. Ze was altijd aardig voor hem, maar Ned werd er een beetje gek van dat Melanie naast al het andere waar ze verantwoordelijk voor was blijkbaar ook nog in haar achterhoofd had zitten dat ze bezigheden moest bedenken voor de op sleeptouw genomen vijftienjarige zoon.

Hij moest uit de buurt en uit de problemen blijven. Ze wist waarschijnlijk al waar de muzikwinkels, de joggingroutes en de skateboardbanen van Aix waren. Daar was ze voor de vliegreis waarschijnlijk al achter gekomen door ze te googelen en aantekeningen te maken. Ze had waarschijnlijk al een uitrusting voor hem gekocht op Amazon of iets dergelijks, en die lag nu in de villa te wachten op het juiste moment om aan hem overhandigd te worden, als hij eruitzag alsof hij zich dood verveelde of zo. Ze was ontzettend sympathiek en zelfs schattig, maar hij wilde dat ze hem niet behandelde als een onderdeel van haar baan.

Hij had overwogen een wandeling door de oude stad te maken, maar in plaats daarvan had hij het boekje van haar aangepakt en was hij de kathedraal binnengelopen. Dit was de eerste werkdag, de eerste voorbereiding voor een fotoshoot, hij zou later nog kans zat hebben om de stad te verkennen. Ze zouden zes weken in Zuid-Frankrijk blijven en zijn vader zou bijna al die tijd op volle toeren draaien. Ned had het idee dat het wel zo makkelijk zou zijn als hij vanmorgen bij de anderen in

de buurt bleef; hij voelde zich nog steeds een beetje gedesoriënteerd en ver van huis. Maar dat hoefde hij niemand aan zijn neus te hangen.

Op het kantoor van de burgemeester, in het stadhuis boven aan de weg, had voorspelbaar genoeg grote opwinding over hun aanwezigheid geheerst. Ze hadden Edward Marriner beloofd dat hij vanmorgen twee uur zonder onderbreking zou kunnen werken, en morgen nog twee, als dat nodig was om de voorgevel van hun kathedraal goed op de foto te krijgen. Dat hield natuurlijk in dat de mensen die de kathedraal in en uit wilden om voor hun onsterfelijke ziel (of die van een ander) te bidden, zouden moeten wachten tot een beroemd fotograaf het gebouw had vereeuwigd.

Terwijl Greg en Steve het busje uitlaadden, was de hun toegewezen gemeenteambtenaar zelfs een discussie begonnen over het beklimmen van ladders om een kabel weg te halen die voor de kathedraal langs schuin over de straat naar het universiteitsgebouw aan de overkant liep. Neds vader had besloten dat ze de kabel desgewenst wel digitaal van de foto konden verwijderen, dus zouden de studenten het in hun collegezalen niet zonder licht hoeven te stellen.

Wat aardig van ons, had Ned gedacht.

Zijn vader was begonnen al ijsberend daadkrachtige besluiten te nemen, zoals hij altijd deed als hij na de lange voorbereiding op een project eindelijk op locatie was. Ned had hem wel vaker zo meegemaakt.

Barrett Reinhardt, de beeldredacteur van de uitgeverij, was twee maanden geleden in de Provence geweest om een lijstje van mogelijke foto's op te stellen en jpegs door te mailen naar Edward Marriner in Montréal, maar Neds vader reageerde altijd liever op wat hij zelf zag op de plaats waar hij ging fotograferen.

Hij had naar een balkon op de eerste verdieping van de universiteit pal boven het plein tegenover de voorgevel geweest en besloten dat ze met de digitale camera foto's vanaf de grond zouden maken en dan op de computer een totaalbeeld aan elkaar zouden plakken, maar zelf wilde hij vanaf dat balkon met grootbeeld fotograferen.

Melanie, die met haar notitieboek achter hem aan liep, had aantekeningen gemaakt met pennen van verschillende kleur.

Later, als hij had gezien wat ze hadden, zou zijn vader zijn fotoselectie maken, wist Ned. Waarschijnlijk school de uitdaging erin de hoge klokkentoren aan de linkerkant en de volle breedte van het gebouw in één keer op de foto te krijgen. Steven was met de ambtenaar van het burgemeesterskantoor de universiteit in gegaan om te zien of ze toegang tot het balkon konden te krijgen.

Er had zich een menigte toeschouwers verzameld om toe te kijken hoe ze de zaak opbouwden. Met net genoeg Frans en een glimlach zorgde Greg ervoor dat de toeschouwers langs de randen van het plein bleven, buiten het zicht van de camera's. Een gendarme was te hulp geschoten. Ned had gemelijk toegekeken. Zijn Frans was beter dan dat van de rest, maar hij had niet echt zin gehad om te helpen. Op dat punt was hij weggegaan en de kathedraal in gelopen.

Hij wist niet precies waarom hij zo'n rotbui had. Eigenlijk zou hij dit vet cool moeten vinden: bijna twee maanden eerder van school, geen toetsen hoeven maken (hij moest hier wel drie werkstukken maken en die inleveren als hij in juli thuiskwam), logeren in een villa met een zwembad terwijl zijn vader en de anderen aan het werk waren...

In de donkere kathedraal met zijn hoge gewelven trok hij abrupt zijn iPod-oortjes uit en drukte op de uitknop. Het was toch niet zo'n slim idee geweest als hij had gedacht om hier naar *Houses of the Holy* te luisteren. Nu hij alleen was in deze schemerduistere, enorme ruimte bezorgde het feit dat hij niet in staat was iets van de buitenwereld te horen, hem een idioot en zelfs enigszins zenuwachtig gevoel. Hij zag de krantenkoppen al voor zich: *Canadese scholier doodgestoken door Led Zeppelin-hatende priester*.

De gedachte amuseerde hem lichtelijk. Hij moest hem later maar naar zijn vrienden thuis mailen. Hij ging op een bank halverwege het middenpad zitten, strekte zijn benen uit en wierp een blik op Melanies boekje. De coverfoto was vanuit een kloostergang genomen. Een boog op de voorgrond, een door de zon beschenen boom, daarachter de klokkentoren, afstekend tegen een felblauwe hemel. Zo gelikt als een ansichtkaart. Er wás waarschijnlijk ook een ansichtkaart van.

Zijn vader zou nooit zo'n foto maken, in geen miljoen jaar. Niet van deze kathedraal. Daar had Edward Marriner het gisteren over gehad, terwijl ze vanaf het terras naar hun eerste zonsondergang hadden gekeken.

Ned sloeg het boekje open. Voorin stond een plattegrond. Het licht was slecht, maar hij had goede ogen en kon hem ontcijferen. Voor zover hij kon opmaken uit de legenda op de pagina daartegenover was dit bouwwerk in twaalf stadia opgetrokken, gedurende te veel eeuwen en door te veel mensen die zich er niet om hadden bekommerd wat er al stond voordat zij kwamen. Een zootje.

Daar ging het juist om, had zijn vader uitgelegd. De voorgevel die ze gingen fotograferen was omzoomd door de straten en pleinen van Aix. Hij maakte er deel van uit, was verweven met het leven van de stad en

stond er niet een eindje vandaan om bewonderd te worden, zoals dat bij kathedralen gebruikelijk was. De gevel vertoonde drie stijlen en bestond uit stenen in kleuren die in de verste verte niet bij elkaar pasten.

Dat vond hij er juist zo mooi aan, had zijn vader gezegd.

Niet vergeten waarom we deze opnamen maken, had hij iedereen voorgehouden toen ze uit het busje waren getuimeld en waren begonnen met uitladen. Volmaakte voorgevels van kathedralen als de Nôtre Dame in Parijs of Chartres werden door iedere toerist die ze zag op de foto gezet. Deze was anders, en een uitdaging – ze konden om te beginnen al niet te ver achteruit lopen, anders zouden ze dwars door een ruit een collegezaal in kletteren en een college over de onsterfelijke grootheid van Frankrijk verstoren.

Greg had gelachen. *Lik je maar in*, had Ned gedacht, en hij had zijn oortjes gepakt.

Dat was het moment waarop Melanie de brochure uit haar zwarte schoudertas had gevist. De tas was bijna even groot als zijzelf. Iedereen grapte er altijd over dat de helft van alle zoekgeraakte voorwerpen ter wereld in de tas van Melanie zat, en dat ze de andere helft wel zo'n beetje wist te vinden.

Terwijl hij alleen binnen zat, bestudeerde Ned de plattegrond en keek op. De ruimte waar hij nu zat heette een schip, geen middenpad. *Dat wist ik best*, zei hij bij zichzelf, in een geluidloze imitatie van Ken Lowery's overdreven stemgeluid tijdens de lessen natuurwetenschap.

Voor zover hij begreep was het schip in 1513 voltooid maar was het gedeelte vlak achter hem vierhonderd jaar ouder, terwijl het altaar voor hem 'gotisch' was, wanneer dat ook geweest mocht zijn. De kleine kapel daarachter was omstreeks dezelfde tijd gebouwd als het middenschip waar hij zat. Als je naar links of rechts keek, werd de datering zelfs nog ingewikkelder.

Hij stond op en liep weer door. Het was eigenlijk best een beetje eng om alleen binnen te zijn. Zijn voeten, gehuld in Nikes, maakten geen geluid. Hij kwam bij een zijdeur met twee zware, oude ijzeren sloten en een nieuw slot van koper. Op een bordje stond dat die toegang gaf tot de kloostergang, en wanneer de rondleidingen waren. De zwarte ijzeren sloten werkten niet meer, het nieuwe zat op slot. Ja hoor. Hij kon er niet uit. Dat had best cool kunnen zijn, in een kloostergang zitten en naar muziek luisteren. Hij had godzijdank geen religieuze muziek op zijn iPod, maar U2 was ook goed geweest.

De kloostergang, deelde Melanies plattegrond hem mee, was écht oud, uit de twaalfde eeuw. Dat gold ook voor de zijbeuk waarin hij nu

stond. Maar de kapel aan het eind daarvan was uit de achttiende eeuw, het nieuwste wat je hier had. Het was bijna lachwekkend. Ze zouden hier ergens een Starbucks kunnen neerzetten en die zou er net zo goed in passen als de rest. De Kapel van Sint-Java.

Hij liep via de altaartrappen naar die late kapel. Niet veel te zien. Een paar dikke witte kaarsen waren opgebrand en op dit moment brandden er geen. De mensen mochten vanochtend niet naar binnen, want aan de voorkant was Edward Marriner aan het werk.

Ned liep voor het altaar langs en aan de andere kant weer naar beneden. Deze zijbeuk was uit 1695, zei de plattegrond. Hij bleef staan om zich te oriënteren: dit moest de noordkant zijn, de kloostergang was in het zuiden en zijn vader fotografeerde de westelijke voorgevel. Om onduidelijke redenen voelde hij zich beter nu hij dat had uitgekiend.

Dit schip was korter en kwam halverwege de trap op een muur uit. Ned ontdekte dat hij weer in het hoofdgedeelte stond en keek omhoog naar een gebrandschilderd raam. Hij zocht weer een bank op bij de laatste zijkapel naast de klokkentoren. Van Sinte-Catharina, lichtte de brochure hem in; dit was de universiteitskapel geweest.

Ned stelde zich voor hoe studenten zich hier vijfhonderd jaar geleden naartoe hadden gehaast om te biechten, en vervolgens de straat weer over om naar college te gaan. Wat droegen ze destijds tijdens het studeren? Hij deed zijn oortjes weer in, en scrolde naar Pearl Jam.

Hij was in Zuid-Frankrijk. Nou, sorry hoor, maar daar stond hij niet van te juichen. Zijn vader zou van nu tot half juni als een waanzinnige (zo zei hij het zelf) plaatjes schieten. De foto's waren bestemd voor een pretentius boek dat met kerst zou verschijnen. *Edward Marriner: Beelden uit de Provence*, als illustraties bij een tekst van Oliver Lee. Oliver Lee kwam uit Londen maar woonde de laatste dertig jaar al hier en had zes romans geschreven (dat had Melanie hem allemaal verteld), waaronder een paar bekroonde. Een Engelse sterauteur, een Canadese sterfotograaf, een Frans sterlandschap. Een pretentius boek.

Neds moeder was in Soedan.

Op het nieuws werd weer melding gemaakt van zware gevechten ten noorden van Darfoer. Ze was bijna zeker daar, dacht hij, terwijl hij naar achteren leunde op de bank, zijn ogen sloot en in de muziek probeerde op te gaan. Nijldige muziek. Grunge.

Toen Pearl Jam afgelopen was, leverde de shuffle Alanis Morissette op. De afspraak was dat zijn moeder hen hier om de andere avond zou bellen. Op die manier, dacht Ned verbitterd, zou ze natúúrlijk veilig zijn.

Artsen zonder Grenzen werd geacht overal gerespecteerd en erkend te zijn, maar dat was niet altijd zo, nu niet meer. De wereld was veranderd. Dat hadden landen als Irak wel bewezen, en Soedan was nou niet echt de handigste plaats ter wereld om je op dit moment te bevinden.

Hij trok de oortjes weer uit. Alanis klaagde nogal veel, concludeerde hij, voor een meisje uit de Ottawa-vallei die het helemaal gemaakt had.

‘Gregoriaans gezang?’ vroeg iemand.

Ned schoot opzij op de bank, terwijl hij snel zijn hoofd omdraaide. ‘Verd...’

‘Sorry. Ben je erg geschrokken?’

‘Nou en of!’ snauwde hij. ‘Wat dacht je dan?’

Hij stond op. Het was een meisje, zag hij.

Ze keek even verontschuldigend; toen grijnsde ze. Ze schoof haar handen voor haar lichaam in elkaar. ‘Wat heb je te vrezen op deze heilige plaats, mijn zoon? Welke zonden drukken je terneer?’

‘Ik bedenk wel wat,’ zei hij.

Ze lachte.

Ze leek van zijn leeftijd, was gekleed in een zwart t-shirt, een spijkerbroek en Doc Martens-schoenen en droeg een kleine groene rugzak. Lang, mager, sproeten. Amerikaans accent. Lichtbruin, schouderlang haar.

‘Moord? Daar heeft T. S. Eliot een toneelstuk over geschreven,’ zei ze.

Ned trok een gezicht. Nee, hè? Zo eentje. ‘Weet ik. Moord in de kathedraal. Dat moeten we volgend jaar bestuderen.’

Ze grijnsde weer. ‘Zo’n nerd ben ik nou eenmaal. Niks aan te doen. Is het hier niet geweldig?’

‘Vind je? Ik vind het maar een zootje.’

‘Maar dat is toch vet cool. Je zet twintig stappen en je hebt vijfhonderd jaar afgelegd. Heb je het baptisterium gezien? De geschiedenis druipt ervanaf.’

Ned stak zijn handpalm uit en keek omhoog alsof hij naar druipend water zocht. ‘Jij bent echt een nerd, hè?’

‘Pesten helpt niet als ik het zelf toegegeven heb. Zo kan ik het ook.’

Ze was best knap, zo’n mager danseressentype.

Ned haalde zijn schouders op. ‘Wat is het baptisterium?’

‘Dat ronde ding bij de hoofdingang.’

‘Wacht eens even.’ Er drong iets tot hem door. ‘Hoe ben je binnengekomen? De boel is hier twee uur lang dicht.’

‘Heb ik gezien. Iemand is buiten foto’s aan het maken. Zal wel voor een brochure zijn.’

‘Nee.’ Hij aarzelde. ‘Dat is mijn vader. Voor een boek.’

‘Echt? Wie is hij dan?’

‘Je kent hem toch niet. Edward Marriner.’

Haar mond zakte letterlijk open. Ned voelde de welbekende mengeling van plezier en gêne. ‘Je houdt me toch niet voor de gek, hè?’ zei ze, naar adem happend. ‘Bergen en Goden? Dat boek ken ik. We hebben dat boek!’

‘Cool, hoor. Maar wat heb ik daaraan?’

Ze keek hem plotseling verlegen aan. Ned wist niet precies waarom hij op die toon had gesproken. Dat was niet echt iets voor hem. Ken en Barry praatten zo met meisjes, maar hij meestal niet. Hij schraapte zijn keel.

‘Ik zal je een voordracht geven over het baptisterium,’ zei ze. ‘Als je daartegen kunt. Ik ben Kate. Niet Katie, niet Kathy.’

Hij knikte. ‘Ned. Niet Seymour, niet Abdul.’

Ze aarzelde; toen lachte ze weer. ‘Oké, daar had ik om gevraagd. Maar ik heb de pest aan die verkleinnamen.’

‘Kate is een verkleinnaam.’

‘Ja, maar ik heb hem zelf gekozen. Dat is anders.’

‘Vast wel. Maar je hebt nog geen antwoord gegeven... hoe ben je binnengekomen?’

‘Zijdeur.’ Ze maakte een gebaar de andere kant op. ‘Niemand houdt het plein aan die kant in de gaten. Door de kloostergang. Heb je die al gezien?’

Ned knipperde met zijn ogen. Maar hij kon naderhand niet beweren dat hij enig voorgevoel had gehad. Hij was alleen maar in de war, meer niet.

‘De deur naar de kloostergang zit op slot. Ik ben daar een kwartier geleden geweest.’

‘Nee hoor. Open. Die aan de andere kant, naar de straat, en de deur waardoor je hier binnenkomt. Ik ben er net nog doorheen gekomen. Kom maar kijken. De kloostergang is erg mooi.’

Op dat moment begon het, omdat ze de kloostergang niet bereikten. Nog niet.

Terwijl ze erheen liepen, hoorden ze een geluid: metaal op metaal. Een klap, een ruw, schurend geluid, nog een klap.

‘Wat krijgen we nou?’ mompelde Ned, die meteen bleef staan. Hij wist niet waarom, maar hij dempte zijn stem.

Kate ook. ‘Dat is in het baptisterium,’ fluisterde ze. ‘Daarginds.’ Ze wees. ‘Het zal wel een van de priesters zijn, misschien een koster.’

Nog een schurend geluid.

Ned Marriner zei: ‘Ik denk het niet.’

Het zou in alle denkbare opzichten verstandiger zijn geweest dat lawaai te negeren, de mooie kloostergang te gaan bekijken en naderhand langs die weg naar buiten te gaan, de ochtendlijke straten van Aix in. Ergens een croissant en een cola te halen met dit meisje dat Kate heette.

Maar zijn moeder zat in Soedan, na een lange vliegreis die haar, alweer, bij hen vandaan had gevoerd naar het hart van een krankzinnig gevaarlijk land. De moed zat Ned in de genen – en iets anders ook, al wist hij daar nog niets van.

Hij liep zachtjes naar het baptisterium en tuurde de drie treden af die naar de lichte, ronde ruimte afdaalden. Hij was er straal voorbijgelopen toen hij binnenkwam, realiseerde hij zich. Hij zag acht hoge zuilen die een kleinere cirkel vormden, met hoog erboven een koepel die meer licht doorliet dan er elders heerste.

‘Dat is het oudste ding hier,’ fluisterde het meisje naast hem. ‘Verreweg. Zo’n beetje uit het jaar vijfhonderd.’

Hij stond op het punt haar te vragen hoe het kwam dat ze zoveel idioote feiten wist, toen hij zag dat er een rooster van een gat in de stenen vloer was weggetild.

Toen zag hij het hoofd en de schouders van een man opduiken uit de opening die door dat rooster bedekt was geweest. Dit was geen priester of koster of iemand anders die hier thuishoorde, besefte Ned; dat kon niet.

De rug van de man was naar hen toe gekeerd. Ned hief zwijgend een hand op en wees. Kate hield hoorbaar haar adem in. De man in het gat verroerde zich niet, en toen wel.

Met een volstrekt onwezenlijk gevoel, alsof hij een videospel in gestruikeld was, iets wat in de verste verte niet met de werkelijkheid te maken had, zag Ned dat de man een hand in zijn leren jasje stak en er een mes uit haalde. Priesters droegen geen leer en hadden geen messen bij zich.

De man legde het op de stenen vloer naast zich – en het lemmet wees hun kant op.

Hij draaide zich nog altijd niet om. Ze konden zijn gezicht niet zien. Ned zag lange – erg lange – vingers. De man was kaal of had zijn hoofd geschoren. Hoe oud hij was, viel onmogelijk vast te stellen.